

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
PIOTR MIKLIS

KAP.410.1.7.2025

Pan
Marek Cierpiał-Wolan
Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego
Aleja Niepodległości 208
00-925 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 58 – Główny Urząd
Statystyczny

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
nik@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Główny Urząd Statystyczny, Aleja Niepodległości 208, 00-925 Warszawa (dalej: GUS)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Cierpiął-Wolan, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, od 1 stycznia 2025 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Pan Dominik Rozkrut, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, od 8 czerwca 2016 r. do 31 grudnia 2024 r.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmował również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	Tomasz Płudowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/06/2025 z 7 stycznia 2025 r. Krzysztof Wilczek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/07/2025 z 7 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-9)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 58 – Główny Urząd Statystyczny oraz ocena wykonania planu finansowego GUS (dysponenta III stopnia²) w ramach tej części budżetu państwa.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2024 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zakres kontroli Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 58 – Główny Urząd Statystyczny w trakcie roku budżetowego,
- kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 58 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw celowych,
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków Centrali GUS (dysponenta III stopnia),
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 58 – Główny Urząd Statystyczny.

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 58 – Główny Urząd Statystyczny wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2024 r. Centrali GUS (dysponenta III stopnia).

² Dalej: Centrala GUS.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.; dalej: ufp.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 58 – Główny Urząd Statystyczny.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Wydatki w części 58 w 2024 r. zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje łączne roczne sprawozdania budżetowe za 2024 r. oraz wybrane sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2024 r. Zostały one sporządzone prawidłowo na podstawie danych wynikających ze sprawozdań jednostkowych podległych dysponentów oraz Centrali GUS (dysponenta III stopnia). Sprawowane przez dysponenta części 58 nadzór i kontrola nad wykonaniem budżetu, o których mowa w art. 175 ust. 1 i 2 upr., były skuteczne.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Dochody budżetowe
Opis stanu faktycznego	W ustawie budżetowej⁶ dochody budżetu państwa w części 58 zostały zaplanowane w kwocie 1578,0 tys. zł. Zrealizowano dochody w wysokości 1336,9 tys. zł, co stanowiło 84,7% planu. Pochodziły one m.in. z wpływów z tytułu udostępniania danych statystycznych, interpretacji w zakresie klasyfikacji i nomenklatur, udostępniania baz i banków danych oraz danych z rejestru REGON, tworzenia opracowań statystycznych oraz świadczenia usług poligraficznych. Wykonanie dochodów w 2024 roku w części 58 w stosunku do wykonania w 2023 roku było niższe o 1341,4 tys. zł (tj. 50,1%). Główną przyczyną niższego wykonania dochodów w 2024 r. było zmniejszenie ilości danych statystycznych udostępnianych odpłatnie podmiotom zewnętrznym, co związane jest ze zwiększającą się co roku ilością danych udostępnianych bezpłatnie na stronie internetowej GUS. Zrealizowane przez dysponenta III stopnia dochody w 2024 r. wyniosły 707,8 tys. zł i były niższe od planowanych o 24,3% (o 227,2 tys. zł). Wykonanie dochodów w 2024 roku w stosunku do wykonania w 2023 roku było niższe o 870,7 tys. zł (tj. o 55,2%), głównie z powodu niższych wpływów z tytułu naliczenia kar umownych za nieprawidłowe wykonanie zadań. Na koniec 2024 r., według sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 58 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 1812,2 tys. zł, w tym zaległości netto stanowiły kwotę 1784,3 tys. zł.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Ustawa budżetowa na rok 2024 z 18 stycznia 2024 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 122, ze zm.).

W porównaniu z rokiem 2023, należności ogółem były wyższe o 64,6 tys. zł (tj. o 3,7%), a zaległości były wyższe o 128,4 tys. zł (tj. o 8%).

Na koniec 2024 r., według sprawozdania Rb-27, w Centrali GUS (dysponent III stopnia) wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w wysokości 1392,0 tys. zł, w tym zaległości netto 1369,5 tys. zł. W porównaniu z rokiem 2023 należności ogółem były wyższe o 51,2 tys. zł (3,8%), a zaległości były wyższe o 111 tys. zł (9%).

Głównymi tytułami należności pozostałymi do zapłaty na koniec 2024 r. (w tym zaległości netto) były:

- należności z tytułu kar wynikających z postanowień umowy – 1044,9 tys. zł (w tym zaległości netto: 1033,9 tys. zł),
- należności z tytułu naliczonych odsetek ustawowych za opóźnienie – 521,7 tys. zł (w tym zaległości netto: 518,5 tys. zł).

Głównymi przyczynami wzrostu wartości należności pozostałych do zapłaty w 2024 r. w stosunku do 2023 r. był m.in. naliczenie dalszych odsetek od należności spornych.

(akta kontroli str. 68-122, 127-140, 204-262, CD_1 pliki: 490-522, 529-531)

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa na 2024 r. w części 58 zaplanowano w wysokości 734 964,2 tys. zł, a zrealizowano w kwocie 721 643,1 tys. zł, co stanowiło 98,2% planu po zmianach. Od wydatków poniesionych w 2023 r. (609 384,3 tys. zł)⁷ były one wyższe o 18,4%.

Zrealizowane w 2024 r. wydatki Centrali GUS (dysponent III stopnia) wyniosły 145 591,8 tys. zł, co stanowiło 95,4% planu po zmianach (152 662,6 tys. zł)⁸. W porównaniu do roku 2023 zwiększyły się one o 31 671,5 tys. zł, tj. o 27,8%.

W porównaniu do 2023 r. wyższe wydatki dysponenta części i dysponenta III stopnia wynikały głównie ze zwiększenia limitu wydatków w zakresie wynagrodzeń osobowych oraz pochodnych od wynagrodzeń w związku ze wzrostem w 2024 r. wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o 20,0%.

(akta kontroli str. 68-122, 127-140, 204-262, CD_1 pliki: 490-522, 529-531)

W 2024 r. w cz. 58 GUS nie były uruchamiane środki z rezerwy ogólnej. Na podstawie decyzji Ministra Finansów zwiększono plan finansowy części 58 środkami z rezerwy celowej na łączną kwotę 782,0 tys. zł (w tym: kwota 571,2 tys. zł z rezerwy celowej budżetu państwa, a kwota 210,9 tys. zł z rezerwy celowej budżetu środków europejskich). Wykonanie wyniosło 575,7 tys. zł, tj. 73,6% kwoty otrzymanej z rezerwy.

W Centrali GUS (dysponent III stopnia) wydatkowano 253,1 tys. zł, tj. 56,3% kwoty otrzymanej (449,9 tys. zł) z rezerw celowych.

Niepełne wykorzystanie środków z rezerw celowych w przypadku dysponenta części i dysponenta III stopnia wynikało przede wszystkim z odwołania części zaplanowanych spotkań w ramach przygotowań do sprawowania Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej.

⁷ Według sprawozdania Rb-28 za 2024 r.

⁸ Według sprawozdania Rb-28 za 2024 r. (Centrala GUS).

Szczegółowe badanie wydatkowania przez dysponenta części środków na łączną kwotę 385,5 tys. zł⁹ (49,3% środków otrzymanych z rezerwy celowej¹⁰) wykazało, że zostały one wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem na zadania związane z przygotowaniem do sprawowania Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej oraz na sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację projektu pn.: „Dane 3.0-wymiana, wartość” w ramach Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027.

(akta kontroli str. 43-61, 83-95, 151-158, CD_1 pliki: 52-365, 426-432, 507-509)

Prezes GUS, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp, w związku z nadmiarem środków, podjął 11 decyzji o blokowaniu wydatków na łączną kwotę 10 501,9 tys. zł (w tym 10 222,6 tys. zł w ramach budżetu państwa, co stanowiło 1,4% planu po zmianach oraz 279,4 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich, co stanowiło 2,3% planu po zmianach), z czego 199,4 tys. zł pochodziło z rezerwy celowej. Głównymi przyczynami niewykorzystania środków były m.in.: niższe niż pierwotnie szacowano wartości ofert w postępowaniach przetargowych oraz przebywanie pracowników na zwolnieniach lekarskich.

W wyniku szczegółowego badania zablokowanych środków na łączną kwotę 1170,5 tys. zł¹¹ (11,1% wartości dokonanych blokad) w ramach dwóch decyzji Prezesa GUS o blokowaniu wydatków¹² ustalono, że zostały one podjęte niezwłocznie po otrzymaniu od dysponenta III stopnia informacji o nadmiarze środków. Przyczynami blokad były m.in.: niewykorzystanie środków w ramach Programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027 związane z oszczędnościami przetargowymi.

(akta kontroli str. 43-61, 159-164, 204-262, CD_1 pliki: 32-41, 366-400)

W 2024 r. z cz. 58 budżetu państwa nie przekazywano środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 bądź Fundusz Pomocy.

(akta kontroli str. 47-61)

Wydatki budżetu państwa w części 58 w podziale na grupy ekonomiczne¹³ przedstawiały się następująco:

- a) w 2024 r. z budżetu części 58 nie udzielano dotacji ani subwencji;
- b) świadczenia na rzecz osób fizycznych w cz. 58 wyniosły 2294,3 tys. zł (0,3% wydatków w części), co stanowiło 94,7% planu po zmianach oraz 137,0% wykonania z 2023 r. (1674,6 tys. zł). Zostały one poniesione m.in. na świadczenia rzeczowe dla pracowników na podstawie przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz diety dla członków Rady Statystyki i Komisji Metodologicznej. Głównym powodem wzrostu wydatków osobowych niezaliczonych do wynagrodzeń był wzrost kwoty wypłaconej pracownikom z tytułu rekompensaty wydatków związanych z pracą zdalną w stosunku do roku poprzedniego¹⁴;

⁹ W tym: 174,6 tys. zł w ramach budżetu państwa, 210,9 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich.

¹⁰ Przyznanych z poz. 62 i 99 rezerwy celowej.

¹¹ W tym 1024,2 tys. zł w ramach budżetu państwa oraz 146,3 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich.

¹² Decyzja nr GUS-DB01.3020.59.2024.2 z 31 października 2024 r. oraz decyzja GUS-DB01.3020.59.2024.6 z 5 grudnia 2024 r.

¹³ Z uwzględnieniem wydatków z grupy Współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej.

¹⁴ W 2023 r. ryczałt za wykonywanie pracy zdalnej wprowadzono w połowie roku.

- c) wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 698 862,0 tys. zł (96,8% wydatków w części), co stanowiło 98,4% planu po zmianach oraz 115,8% wykonania z 2023 r. (603 487,5 tys. zł).

Wydatki na wynagrodzenia w części 58 w 2024 r. wyniosły 522 424,3 tys. zł¹⁵ i były wyższe od wydatków poniesionych w 2023 r. o 79 279,6 tys. zł (o 17,9%). Spowodowane to było przede wszystkim zwaloryzowaniem wynagrodzeń zgodnie z ustalonym w ustawie budżetowej średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o 20%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w 2024 r. wynosiło 8777 zł¹⁶ i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2023 r. (7482 zł) było wyższe o 1295 zł, tj. o 17,3%.

Przeciętne zatrudnienie¹⁷ w 2024 r. w części 58 wyniosło 4960 osób i było o 24 osoby wyższe niż w 2023 r. (4936 osób). Przeciętne zatrudnienie w grupie pracowników nieobjętych mnożnikowym systemem wynagradzania wynosiło 1475 osób (o 19 osób mniej niż w 2023 r.), a w grupie osób będących członkami korpusu służby cywilnej wynosiło 3484 osób (o 42 osób więcej niż w 2023 r.). Wzrost przeciętnego zatrudnienia w części 58 wynikał m.in. z utworzenia nowych stanowisk pracy w celu realizacji zadań związanych z przygotowaniem i obsługą Prezydencji Polski w UE.

Nie przekroczono limitów wydatków na wynagrodzenia oraz stanu zatrudnienia.

W 2024 r. w Centrali GUS nie zawierano umów zlecenia z osobami wykonującymi zadania podstawowe¹⁸ lub pomocnicze¹⁹, natomiast umowy o dzieło na rzecz Centrali GUS realizowały 24 osoby niebędące pracownikami GUS. Wydatki na te umowy wyniosły 152,9 tys. zł i były wyższe o 41,7 tys. zł niż w 2023 r. Realizowane umowy o dzieło dotyczyły przede wszystkim ekspertyz szacunków produkcji rolnej i ogrodnictwa.

Oprócz ww. umów o dzieło, w ramach umów na zakup (zlecenie) usług doradczych i eksperckich skutkujących wydatkiem w 2024 r., w Centrali GUS zawarto trzy umowy dotyczące wsparcia technicznego i audytu. Łączna wartość wydatków poniesionych w 2024 r. na tego rodzaju usługi wyniosła 204,5 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji pięciu spośród 27 umów wybranych wg osądu kontrolera²⁰. Analiza umów nie wykazała nieprawidłowości;

- d) wydatki majątkowe w części 58 zrealizowano w kwocie 20 486,8 tys. zł (2,8% wydatków w części), co stanowiło 92,5% planu po zmianach (22 146,5 tys. zł) i 485,2% kwoty zrealizowanej w 2023 r. (4222,4 tys. zł). Wyższe wykonanie wydatków w odniesieniu do 2023 r. wynikało przede wszystkim z realizacji większej liczby zadań inwestycyjnych przez jednostki służb statystyki publicznej.

¹⁵ Według sprawozdania Rb-70, o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

¹⁶ Według sprawozdania Rb-70, o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

¹⁷ Według sprawozdania Rb-70, w przeliczeniu na pełne etaty.

¹⁸ Zadania realizowane w komórkach merytorycznych.

¹⁹ Zadania realizowane w komórkach obsługowych (typu kadry, księgowość, administracja, wspomaganie informatyczne).

²⁰ Umowy nr: 25/14/RŚ/2024 z 12 czerwca 2024 r. na kwotę 6,6 tys. zł; 49/1/SP/2024 z 12 września 2024 r. na kwotę 16,8 tys. zł; 18/DB/2024 z 22 kwietnia 2024 r. na kwotę 27,1 tys. zł; 45/DB/2024 z 1 sierpnia 2024 r. na kwotę 12,3 tys. zł oraz 36/GP/2024 z 7 sierpnia 2024 r. na kwotę 12,3 tys. zł.

W Centrali GUS zrealizowano wydatki majątkowe w kwocie 10 613,4 tys. zł, co stanowiło 99,8% planu po zmianach (10 634,3 tys. zł) i 2571,7% wykonania z 2023 r. (412,7 tys. zł).

Analiza wydatków majątkowych Centrali GUS wykazała, że zmiany wprowadzane w planie finansowym dokonywane były w sposób celowy. W ramach pierwotnie zaplanowanej kwoty wydatków majątkowych (13 611,0 tys. zł) planowano realizację siedmiu zadań. W trakcie roku budżetowego zrezygnowano z pięciu zadań o łącznej wartości 885,0 tys. zł²¹ i wprowadzono trzy nowe zadania o łącznej wartości 296,2 tys. zł²². Ostatecznie zaplanowano pięć zadań, z których wszystkie wykonano w pełnym zakresie. W ramach zrealizowanych zadań m.in. zakupiono i wdrożono zintegrowany system finansowo-księgowy, wymieniono instalację hydrantową i elektryczną w części budynków GUS oraz zaktualizowano system eBiuro.

(akta kontroli str. 68-140, 148-150, 165-170, 192-195, 204-262, CD_1 pliki: 490-531)

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji wydatków budżetu państwa Centrali GUS (dysponenta III stopnia) w kwocie 13 741,4 tys. zł (w tym wydatki bieżące w kwocie 3805,6 tys. zł oraz wydatki majątkowe w kwocie 9935,8 tys. zł)²³. Stanowiły one 12,9% pozapłacowych wydatków w części 58 (106 519,6 tys. zł) i 42,1% pozapłacowych wydatków dysponenta III stopnia (32 672,8 tys. zł).

Badanie wydatków wykazało, że dokonano ich zgodnie z przepisami, planem finansowym oraz umowami, na zadania służące realizacji celów jednostki.

(akta kontroli str. 171-176, CD_2 plik: 001)

Zobowiązania w części 58 budżetu państwa na koniec 2024 roku wyniosły 44 037,7 tys. zł i były wyższe o 19,6% od zobowiązań na koniec 2023 r. (36 813,3 tys. zł). Największy udział stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (35 983,1 tys. zł, wzrost o 6 344,5 tys. zł w porównaniu do 2023 r.). Główną przyczyną wzrostu zobowiązań było naliczenie dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2024 r., co wynikało ze wzrostu kwoty wypłat wynagrodzeń w stosunku do roku poprzedniego. Na koniec 2024 r. w części 58 nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Zobowiązania w Centrali GUS na koniec 2024 roku wyniosły 8330,1 tys. zł i były wyższe o 21,2% od zobowiązań na koniec 2023 r. (6873,0 tys. zł). Największy udział stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (6911,0 tys. zł). Na koniec 2024 r. w Centrali GUS nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 83-95, 127-140, CD_1 pliki: 507-509, 529-531)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²¹ M.in.: *Przebudowa garażu na terenie Głównego Urzędu Statystycznego z dostosowaniem do wymogów ochrony przeciwpożarowej, Zakup urządzeń klimatyzacyjnych dla Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.*

²² *Zakup urządzeń wielofunkcyjnych A4, Aktualizacja systemu eBiuro, Zakup laptopa na potrzeby promocji badań statystycznych.*

²³ Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów księgowych i odpowiadających im dowodów księgowych dotyczących pozapłacowych wydatków kontrolowanej jednostki. Próba wylosowana metodą monetarną (MUS – z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości) obejmowała 29 dowodów księgowych na łączną kwotę 12 773,7 tys. zł. Próba wydatków dobranych celowo (wg osądu kontrolera) obejmowała siedem dowodów księgowych na łączną kwotę 967,7 tys. zł.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu środków europejskich w części 58 zostały zrealizowane w wysokości 941,2 tys. zł, co stanowiło 76,4% planu po zmianach (1231,9 tys. zł)²⁴. W porównaniu do 2023 r. (10 199,9 tys. zł) wydatki budżetu państwa były niższe o 9258,7 tys. zł, tj. o 90,8%.

Zrealizowane w 2024 r. wydatki Centrali GUS wyniosły 273,9 tys. zł, co stanowiło 54,3% planu po zmianach (504,7 tys. zł). W porównaniu do roku 2023 (7918,8 tys. zł) wydatki te były niższe o 7644,9 tys. zł, tj. o 96,5%.

Zmniejszenie wydatków dysponenta części i Centrali GUS wynikało przede wszystkim z realizacji mniejszej liczby projektów w porównaniu do 2023 roku ze względu na zakończenie wdrażania projektów realizowanych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Natomiast niepełne wykonanie wydatków w stosunku do planu po zmianach spowodowane było m.in. przesunięciem realizacji części zadań na kolejny rok ze względu na daty podpisania umów/porozumień o dofinansowanie.

Wydatki budżetu środków europejskich zostały poniesione w ramach programów:

- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 na realizację projektu *Dane 3.0-wymiana, wartość*,
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 na realizację trzech projektów: *Estakada – synchronizacja ekonomii społecznej na poziomie kraju*, *Wsparcie wdrożenia jedenastej rewizji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11) w polskim systemie ochrony zdrowia (II etap prac)* oraz *DOSTĘPNOŚĆ_PL*.

(akta kontroli str. 68-122, 127-140, CD_1 pliki: 507-522, 529-540)

Szczegółowe badanie wydatków budżetu środków europejskich Centrali GUS, w łącznej kwocie 204,6 tys. zł²⁵ stanowiących 74,7% wydatków dysponenta III stopnia oraz 21,7% wydatków w części 58 wykazało, że wydatków dokonano zgodnie z przepisami, planem finansowym, w okresie kwalifikowalności oraz zgodnie z umowami o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 175-176, CD_2 plik: 001)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2024 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Objęte kontrolą wydatki zostały poniesione w granicach planu finansowego, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych oraz aktach wykonawczych.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań za 2024 r. przez dysponenta części 58 – Główny Urząd Statystyczny i sprawozdań jednostkowych Centrali GUS (dysponenta III stopnia):

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),

²⁴ Na podstawie Rb-28UE za 2024 r.

²⁵ W ramach wydatków bieżących.

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach,
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2024 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 58 na podstawie sprawozdań jednostkowych podległych jednostek. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 5-42, 127-147, 177-262, CD_1 pliki: 001-031, 541-588)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo, a kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych objętego kontrolą dysponenta III stopnia były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w formie dokumentu elektronicznego.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²⁶ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

²⁶ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych NIK. W przypadku zaś doręczania przesyłki listowej z zastrzeżeniami przez operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia.

pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, kwietnia 2025 r.

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Piotr Miklis

/podpisano elektronicznie/